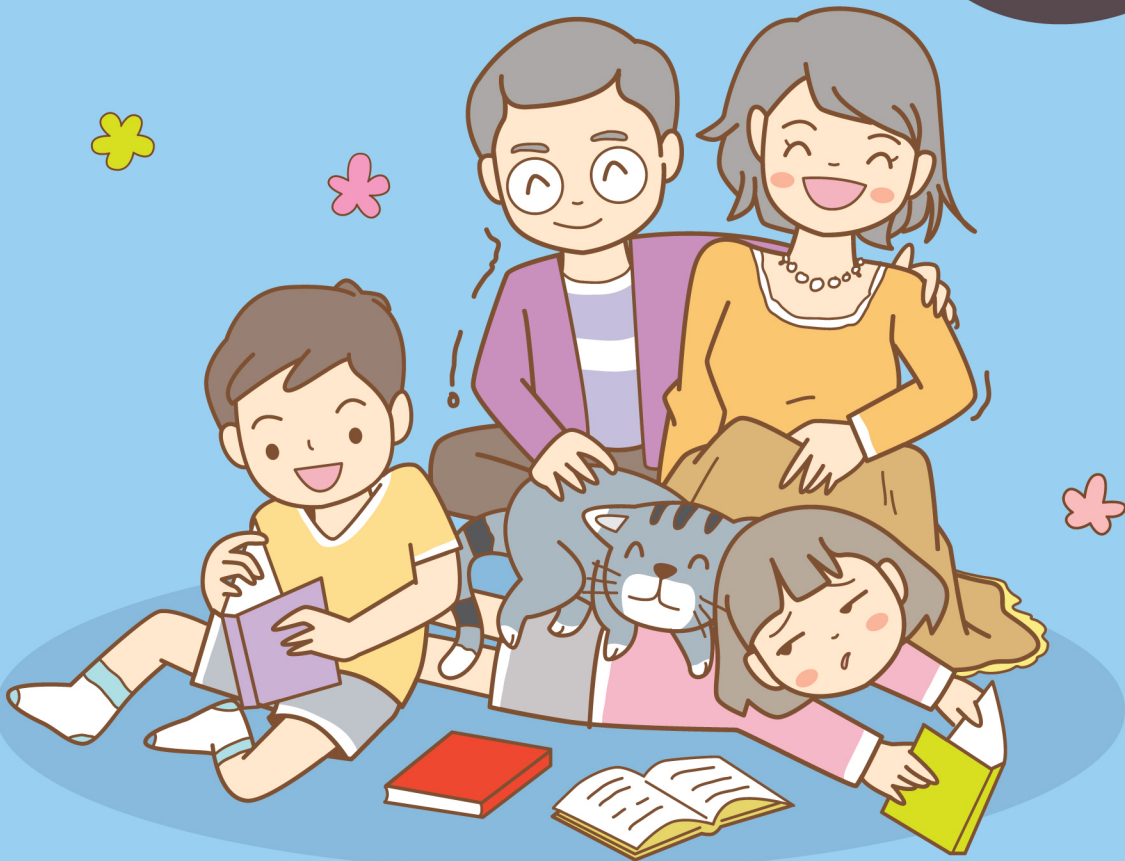

ทักษะ การอ่าน จับใจความ

ป.๑

✿ แบบฝึกทักษะ การอ่านจับใจความ

✿ ฝึกทักษะวิเคราะห์แยกแยะ
คิดเชื่อมโยง • การคิดเชิงกระบวนการ • คิดอย่างเป็นระบบ

ดร.สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา

✿ เฉลยแยกเล่ม

ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๓
ลิขสิทธิ์ ๒๕๕๑

ทักษะ การอ่าน จับใจความ

 แบบฝึกทักษะ การอ่านจับใจความ

 ฝึกทักษะวิเคราะห์แยกแยะ
คิดเชื่อมโยง • การคิดเชิงกระบวนการ • คิดอย่างเป็นระบบ

ดร.สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา **เนลยแยกล่อม**

Barcode ๕๓๒๒๐๒๐๐๒๐๒๓๐
ราคา ๙๙ บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. ๒๕๕๘

โดย ห้างหุ้นส่วนจำกัด สำนักพิมพ์ภูมิบัณฑิต

ห้ามลอกเลียนแบบไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือ

เล่มนี้ไม่ว่าในรูปแบบใดๆ นอกจากจะได้รับอนุญาต

เป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้จัดพิมพ์เท่านั้น

ดร.สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา

ราคา ๙๙ บาท

ไม่มี ISBN เนื่องจากเป็นหนังสือแบบฝึกหัด

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

หจก.สำนักพิมพ์ ภูมิบัณฑิต

๑๔๓/๑๗๓ ซ.อิสรภาพ ๒๑ (ซ.วัดสังข์กระจาย) ถ.อิสรภาพ

แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กทม. ๑๐๖๐๐

โทร. ๐๒-๘๘๑-๑๕๓๙ , ๔๖๕-๗๐๖ , ๔๖๖-๘๕๕๕

โทรสาร ๐๒-๔๖๖-๒๙๗๙

นางเบญจวรรณ มณีฉาย ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

พิมพ์ที่ บริษัท ไอดี ออล ดิจิตอล พรินท์ จำกัด

๕๒ ซอย เอกชัย ๖๙ แขวงบางบอน เขตบางบอน

กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๕๐ โทร. ๐๒๘๙๙๕๔๒๙-๓๕

www.ideol-print.com

สอบถามปัญหา/ข้อมูลอัปเดต

สำนักพิมพ์ ภูมิบัณฑิต

poombundit@yahoo.com

www.poombundit.co.th

คำนำ

หนังสือการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกิจกรรมเสริมการอ่าน ซึ่งนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ

การอ่านจึงควรได้รับการฝึกฝน นอกจากจะต้องอ่านถูกต้องแล้ว ต้องสามารถจับประเด็น ตอบคำถามจากเรื่อง และคาดการณ์จากเรื่องที่อ่าน ดังนั้นหนังสือเล่มนี้จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในเนื้อหาที่มีความหลากหลาย ครอบคลุมสาระต่าง ๆ ที่นักเรียนควรทราบในวัยของตน

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้รักการอ่าน และเป็นตัวอย่างข้อสอบการอ่านจับใจความสำหรับครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี

ด้วยความปรารถนาดี

ดร. สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา

สารบัญ

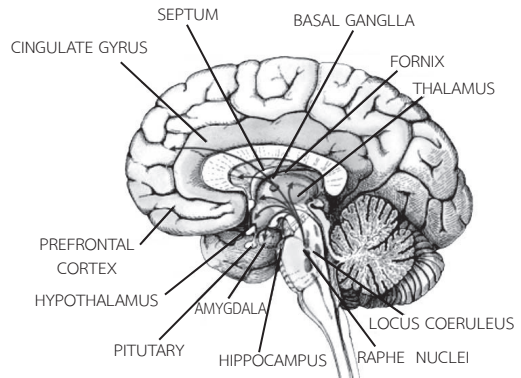
• บทนำ สมองกับการเรียนรู้	๑	เรื่องที่ ๒๒	๖๐
– กระบวนการอ่าน	๓	เรื่องที่ ๒๓	๖๑
– การพัฒนาทักษะการคิด	๕	เรื่องที่ ๒๔	๖๒
• การคิดวิเคราะห์แยกแยะ	๑๘	เรื่องที่ ๒๕	๖๔
• การคิดเชื่อมโยง	๒๐	เรื่องที่ ๒๖	๖๖
• การใช้ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล	๒๒	เรื่องที่ ๒๗	๖๗
• การคิดเปรียบเทียบ	๒๔	เรื่องที่ ๒๘	๖๙
• การสังเกต และจำแนกแยกแยะ	๒๖	เรื่องที่ ๒๙	๗๑
• การคิดเชิงกระบวนการ	๒๘	เรื่องที่ ๓๐	๗๒
• การเปรียบเทียบ	๓๐	เรื่องที่ ๓๑	๗๓
• การเรียบเรียงความคิด	๓๑	เรื่องที่ ๓๒	๗๕
• การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล	๓๓	เรื่องที่ ๓๓	๗๖
• การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และคิดเชื่อมโยง	๓๕	เรื่องที่ ๓๔	๗๗
• การคิดลำดับเหตุการณ์	๓๖	เรื่องที่ ๓๕	๗๙
• การอ่านจับใจความ	๓๘	เรื่องที่ ๓๖	๘๐
เรื่องที่ ๑	๓๘	เรื่องที่ ๓๗	๘๑
เรื่องที่ ๒	๔๐	เรื่องที่ ๓๘	๘๒
เรื่องที่ ๓	๔๑	เรื่องที่ ๓๙	๘๓
เรื่องที่ ๔	๔๒	เรื่องที่ ๔๐	๘๔
เรื่องที่ ๕	๔๓	เรื่องที่ ๔๑	๘๕
เรื่องที่ ๖	๔๔	เรื่องที่ ๔๒	๘๗
เรื่องที่ ๗	๔๕	เรื่องที่ ๔๓	๘๘
เรื่องที่ ๘	๔๖	เรื่องที่ ๔๔	๘๙
เรื่องที่ ๙	๔๗	เรื่องที่ ๔๕	๙๑
เรื่องที่ ๑๐	๔๘	เรื่องที่ ๔๖	๙๓
เรื่องที่ ๑๑	๔๙	เรื่องที่ ๔๗	๙๔
เรื่องที่ ๑๒	๕๐	เรื่องที่ ๔๘	๙๖
เรื่องที่ ๑๓	๕๑	เรื่องที่ ๔๙	๙๗
เรื่องที่ ๑๔	๕๒	เรื่องที่ ๕๐	๙๙
เรื่องที่ ๑๕	๕๓	เรื่องที่ ๕๑	๑๐๐
เรื่องที่ ๑๖	๕๔	เรื่องที่ ๕๒	๑๐๑
เรื่องที่ ๑๗	๕๕	เรื่องที่ ๕๓	๑๐๒
เรื่องที่ ๑๘	๕๖	เรื่องที่ ๕๔	๑๐๔
เรื่องที่ ๑๙	๕๗	เรื่องที่ ๕๕	๑๐๕
เรื่องที่ ๒๐	๕๘	เรื่องที่ ๕๖	๑๐๖
เรื่องที่ ๒๑	๕๙	เรื่องที่ ๕๗	๑๐๗

บทนำ

สมองกับการเรียนรู้

สมองอยู่ภายในกะโหลกศีรษะของเรามีลักษณะเป็นรูปครึ่งวงกลมคว่ำ มีแกนตรงกลางยื่นยาวออกมาจากครึ่งทรงกลมด้านล่างลงไปถึงท้ายทอย เรียกว่า **ก้านสมอง (brainstem)** ส่วนที่ยื่นต่อลงมาลงมาจากท้ายทอย ทอดตัวเป็นลำยาวภายในช่องตลอดแนวกระดูกสันหลัง เรียกว่า **ไขสันหลัง (spinal cord)**

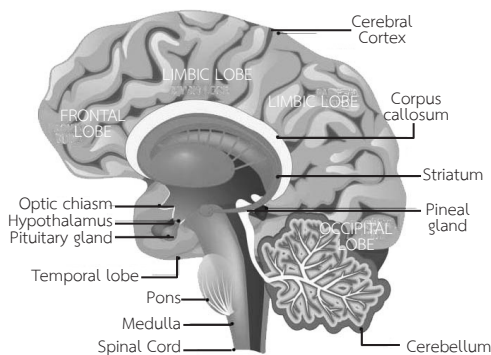
สมองส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ คือ ส่วนครึ่งวงกลมที่อยู่ภายในครึ่งบนของกะโหลกศีรษะ มีชื่อเรียกว่า **ซีรีบรัม (cerebrum)** หรือ สมองใหญ่ ที่ด้านบนกลางกระหม่อมมีร่องใหญ่มากแบ่งครึ่งวงกลมเป็น ๒ ซีก จากด้านหน้าไปด้านหลัง ทำให้สมองแยกเป็น ๒ ซีก (๒ hemispheres) ด้านซ้ายและด้านขวายึดโยงกันด้วย **คอร์ปัสแคลโลซัม (corpus callosum)** ซึ่งเป็นกลุ่มใยประสาทที่เชื่อมโยงการทำงานของสมองสองซีกเข้าด้วยกัน เมื่อมองจากลักษณะภายนอกของสมอง จะเห็นพื้นผิวเป็นหยักลอน เราเรียกพื้นผิวชั้นบนสุดที่ครอบคลุมสมองใหญ่นี้ว่า ผิวสมอง หรือ **เปลือกสมอง (cerebral cortex)** ซึ่งการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นบนสมองนี้ สมองใหญ่แต่ละซีกแบ่งเป็น ๔ ส่วน คือ

๑. **สมองส่วนหน้า (frontal lobe)** ทำงานเกี่ยวกับการตัดสินใจ เหตุผล วางแผน และควบคุมการเคลื่อนไหว
๒. **สมองส่วนข้าง (parietal lobe)** ทำงานเกี่ยวกับการรับรู้ความรู้สึกสัมผัส และรับรู้ตำแหน่งของร่างกายส่วนต่าง ๆ รวมทั้งนำการรับรู้ในส่วนนี้ ประสานกับการรับรู้ภาพและเสียง

๓. **สมองส่วนหลัง (occipital lobe)** ทำงานเกี่ยวกับการรับรู้ภาพ บันทึกภาพเก็บไว้

๔. **สมองส่วนขมับ (temporal lobe)** ทำงานเกี่ยวกับการรับรู้เสียง ความจำ การตีความภาษา

ลึกลงไปใต้ส่วนที่เป็น**ผิวสมอง (cerebral cortex)** ยังมีกลุ่มเซลล์สมองหลายกลุ่มที่มีหน้าที่สำคัญต่อการเรียนรู้ กลุ่มเซลล์เหล่านี้ทำงานร่วมกันเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับสัญญาณอารมณ์ มีบทบาทสำคัญต่อการจำ การรับรู้ประสบการณ์อารมณ์ และควบคุมกลไกของร่างกายเกี่ยวเนื่องกับอารมณ์ เรียกระบบสมองส่วนนี้ว่า **ระบบลิมบิก (limbic system)** ประกอบด้วย

– **ทาลามัส (thalamus)** เป็นชุมทางสัญญาณ คัดกรองและส่งสัญญาณไปยังผิวสมองและส่วนต่างๆ ของสมอง

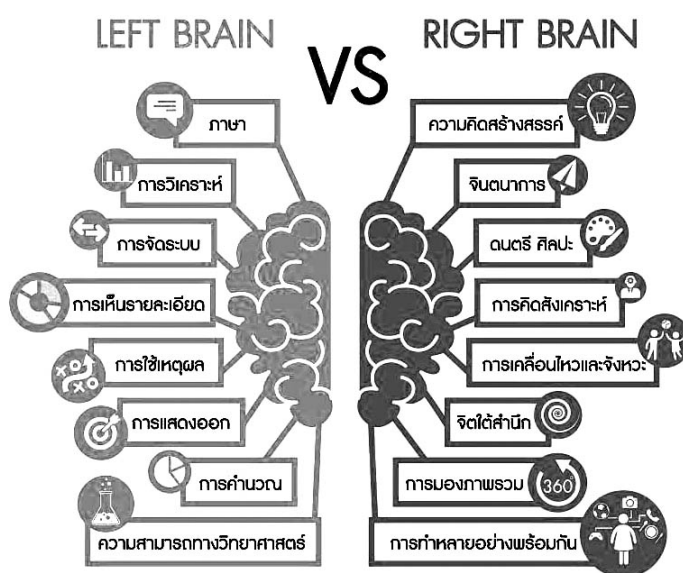
– **ไฮโปทาลามัส (hypothalamus)** เป็นเสมือนศูนย์ควบคุมปฏิบัติการรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภายในร่างกาย และทำหน้าที่ควบคุมสมดุลของระบบในร่างกายที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

– **ฮิปโปแคมปัส (hippocampus)** เป็นส่วนของผิวสมองส่วนขมับด้านในที่ม้วนเข้าไปกลายเป็นส่วนที่อยู่ใต้ผิวสมอง มีส่วนสำคัญต่อการเชื่อมโยงความจำ และสร้างความจำระยะยาว

– **อะมิกดาลา (amygdala)** เป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างการประชุมข้อมูลจากประสาทรับรู้ต่างๆ ของสมองบริเวณคอร์ติคัล คอร์เท็กซ์ (cortical cortex) กับการแสดงออกด้านพฤติกรรมของอารมณ์ต่างๆ นอกจากนี้อะมิกดาลายังมีส่วนสำคัญในการรับรู้สิ่งที่เป็นอันตราย กระตุ้นให้ร่างกายมีการตื่นตัวพร้อมที่จะรับมือต่อสิ่งนั้น (สู้ หรือ หนี)

แกนกลางที่ยื่นต่อจากส่วนชั้นใต้ผิวหนังลงมา คือ **ก้านสมอง(brainstem)** เป็นส่วนที่เชื่อมต่อสมองกับไขสันหลังภายในก้านสมองประกอบด้วยใยประสาททั้งหมดติดต่อระหว่างสมองส่วนต่าง ๆ ไปยังไขสันหลังบนก้านสมองบริเวณท้ายทอย มีโครงสร้างที่สำคัญของสมองอีกส่วนหนึ่ง คือ **สมองน้อย (cerebellum)** สมองส่วนนี้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมประสานการทำงานของกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกาย รักษาสมดุลของท่าทาง ควบคุมการเคลื่อนไหว จัดจำแบบแผนการประสานงานของกล้ามเนื้อเล็กใหญ่ในทักษะการเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้

กระบวนการคิด : การทำงานของสมอง

กระบวนการอ่าน

การอ่าน คือ การรับรู้ข้อความในการเขียนของตนเองหรือของผู้อื่น รวมถึงการรับรู้ความหมายจากเครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่างๆ การรับรู้ข้อความ เข้าใจเรื่องราว หรือได้รับรสความบันเทิงใจตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนเป็นการอ่านที่ดีและได้ประโยชน์อย่างแท้จริง อาจสรุปการอ่านได้ ดังนี้

๑. การอ่านเป็นกระบวนการค้นหาความหมายในสิ่งที่อ่าน
๒. การอ่านเป็นกระบวนการจับใจความจากสิ่งที่อ่าน
๓. การอ่านเป็นกระบวนการที่จะเข้าใจภาษาเขียน

๔. การอ่านเป็นกระบวนการถอดความจากภาษาเขียนมาเป็นภาษาในความคิด
๕. การอ่านเป็นทักษะที่รวมทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ได้แก่ ทักษะในการคิด และทักษะทางไวยากรณ์ คือ ด้านเสียง ศัพท์ โครงสร้าง และความหมาย
๖. การอ่านเป็นกระบวนการค้นหาความหมายในสิ่งพิมพ์หรือข้อเขียน จับใจความ ตีความ เพื่อพัฒนาตนเองทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม

๓ จุดประสงค์ของการอ่าน

ในการอ่านบุคคลแต่ละคนจะมีจุดประสงค์ของตนเอง คนที่อ่านข้อความเดียวกันอาจมีจุดประสงค์หรือความคิดต่างกัน โดยทั่วไปจุดประสงค์ของการอ่านมี ๓ ประการ คือ

๑. การอ่านเพื่อความรู้อยู่ คือ การอ่านหนังสือประเภทตำรา สารคดี วารสาร หนังสือพิมพ์ และข้อความต่าง ๆ เพื่อให้ทราบเรื่องราวอันเป็นข้อความรู้ หรือ เหตุการณ์บ้านเมือง การอ่านเพื่อความรอบรู้เป็นการอ่านที่จำเป็น เพราะความรู้ต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมอยู่ทุกขณะ ความรู้ต่าง ๆ อาจมิได้ปรากฏชัดเจนในตำรา แต่แทรกอยู่ในหนังสือประเภทต่าง ๆ แม้ในหนังสือประเภทบันเทิงคดีก็จะให้เกร็ดความรู้ควบคู่กับความบันเทิงเสมอ

๒. การอ่านเพื่อความคิด แนวความคิดทางปรัชญา วัฒนธรรม จริยธรรม และความคิดเห็นทั่วไป มักแทรกอยู่ในหนังสือแทบทุกประเภท มิใช่หนังสือประเภท ปรัชญา หรือจริยธรรมโดยตรงเท่านั้น การศึกษาแนวคิดของผู้อื่น เป็นแนวทางความคิดของตนเอง และอาจนำมาเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ผู้อ่านจะต้องใช้วิจารณญาณในการเลือกนำความคิดที่ได้อ่านมาใช้ให้เป็นประโยชน์ การอ่านประเภทนี้จึงต้องอาศัยการศึกษาและการชี้แนะที่ถูกต้องจากผู้มีประสบการณ์ในการอ่าน

๓. การอ่านเพื่อความบันเทิง เป็นการอ่านในเวลาว่าง บางคนที่มีนิสัยรักการอ่าน หากรู้สึกเครียดจากการอ่านหนังสือเพื่อความรู้ อาจอ่านหนังสือประเภทเบาสมองเพื่อการพักผ่อน หนังสือประเภทที่สนองจุดประสงค์ของการอ่านประเภทนี้มีจำนวนมาก เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย การ์ตูน วรรณคดีประทีปอารมณ์ เป็นต้น

การพัฒนาทักษะการคิด

ความสามารถในการคิด (Thinking Skills) หมายถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

จากหนังสือ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ระดับประถมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้ให้แนวทางการพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้ กรอบทักษะการคิด โดยแบ่งเป็นทักษะการคิดขั้นพื้นฐานและทักษะการคิดขั้นสูง ดังนี้

๑. ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

- ๑.๑ ทักษะการคิดที่ใช้ในการสื่อสาร มี ๔ ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน
- ๑.๒ ทักษะการคิดที่เป็นแกน มี ๑๘ ทักษะ ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะการสำรวจ ทักษะการสำรวจค้นหา ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการระบุ ทักษะการคัดแยก ทักษะการรวบรวมข้อมูล ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการจัดกลุ่ม ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการเรียงลำดับ ทักษะการแปลความ ทักษะการเชื่อมโยง ทักษะการนำความรู้ไปใช้ ทักษะการตีความ ทักษะการสรุปย่อ ทักษะการสรุปอ้างอิง ทักษะการให้เหตุผล

๒. ทักษะการคิดขั้นสูง ประกอบด้วย

- ๒.๑ ทักษะการคิดซับซ้อน มี ๑๘ ทักษะ ได้แก่ ทักษะการให้ความกระจ่าง ทักษะการสรุปลงความเห็น ทักษะการให้คำจำกัดความ ทักษะการจัดระเบียบ ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการสังเคราะห์ ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะการสร้างความรู้ ทักษะการจัดโครงสร้าง ทักษะการปรับโครงสร้าง ทักษะการหาแบบแผน ทักษะการพยากรณ์ ทักษะการหาความเชื่อพื้นฐาน ทักษะการตั้งสมมติฐาน ทักษะการพิสูจน์ความจริง ทักษะการทดสอบสมมติฐาน ทักษะการตั้งเกณฑ์ ทักษะการประเมิน

- ๒.๒ ทักษะพัฒนาทักษะการคิด มี ๙ ทักษะ ได้แก่ ทักษะการคิดคล่อง
 ทักษะการคิดหลากหลาย ทักษะการคิดละเอียด ทักษะการคิด
 ชัดเจน ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการคิดถูกทาง ทักษะ
 การคิดกว้าง ทักษะการคิดไกล ทักษะการคิดลึกซึ้ง
- ๒.๓ ทักษะกระบวนการคิด มี ๕ ทักษะ ได้แก่ ทักษะกระบวนการคิด
 อย่างมีวิจารณญาณ ทักษะกระบวนการคิดตัดสินใจ ทักษะกระบวนการ
 การคิดแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการวิจัย ทักษะกระบวนการคิด
 สร้างสรรค์

ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

๑. ทักษะการคิดที่ใช้ในการสื่อสาร เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
 ระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือบุคคลต่อกลุ่ม โดยใช้สัญลักษณ์ สัญญาณ หรือพฤติกรรม
 ที่เข้าใจตรงกัน เพื่อรับรู้ ตีความ แล้วจดจำและเมื่อต้องการที่จะระลึก เรียบเรียง และ
 ถ่ายทอดความคิดของตนให้แก่ผู้อื่น สมองจะแปลความคิดให้อยู่ในรูปของภาษาทั้งที่
 เป็นข้อความ คำพูด ทักษะการสื่อความหมายที่สำคัญ ประกอบด้วย **ทักษะการฟัง**
ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน

- ๑.๑ **ทักษะการฟัง** เป็นการรับรู้ความหมายจากเสียงที่ได้ยิน ตีความ
 และจับความสิ่งที่รับรู้นั้น เข้าใจและจดจำไว้ เพื่อติดต่อสื่อสารใน
 ชีวิตประจำวัน ความเพลิดเพลน เพื่อเรียนรู้ ได้คติชีวิต และความ
 จรรโลงใจ ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเรื่องต้องการให้เรียนรู้
 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำความเข้าใจในเรื่องที่รับฟัง ตั้งคำถาม ตอบคำถาม
 ผ่านกิจกรรมเดี่ยว คู่ และกลุ่ม หรือให้นักเรียนจับประเด็นที่สำคัญ
 คำสำคัญ หรือเหตุการณ์สำคัญฟังแล้วตอบคำถามให้ได้ว่า ใคร ทำ
 อะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร แยกแยะข้อความใดเป็นข้อเท็จจริง
 และความคิดเห็น และอาจให้นักเรียนพิจารณาจุดมุ่งหมาย เหตุผล
 และความเป็นไปได้ของผู้พูด การฟังที่ดีต้องใช้สมาธิ ฟังด้วยใจที่
 ไม่มีอคติ

๑.๒ **ทักษะการพูด** เป็นการใช้อ้อยคำ น้ำเสียง รวมทั้งกิริยาอาการ ถ่ายทอดความรู้ ความคิดและความรู้สึกของผู้พูดให้ผู้ฟังได้รับรู้ และเกิดการตอบสนอง บรรยาย รายงาน แนะนำ แสดงความคิดเห็น จูงใจ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อหาที่พูดได้ง่ายชัดเจน และรวดเร็วสามารถ แสดงพฤติกรรมตอบสนองได้ตรงตามจุดมุ่งหมายเหมาะสมกับผู้ฟังและสถานการณ์

๑.๓ **การอ่าน** เป็นการรับรู้ข้อความในการเขียนของตนเองหรือของผู้อื่น รวมถึงการรับรู้ความหมายจากเครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อทบทวน จดจำ เข้าใจ หาข้อมูล สะท้อนความคิด ตัวอย่าง กิจกรรมการพัฒนาการอ่าน เช่น การจับใจความสำคัญ สรุปสาระสำคัญ แยกแยะความรู้ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ตีความ แปลความ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล

กระบวนการอ่าน มี ๔ ขั้นตอน คือ **ขั้นแรก** การอ่านออก อ่านได้ หรืออ่านออกเสียงได้ถูกต้อง **ขั้นที่สอง** การอ่านแล้วเข้าใจ ความหมายของคำ วลี ประโยค สรุปความได้ **ขั้นที่สาม** การอ่านแล้วรู้จักใช้ความคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์และออกความเห็นในทางที่ขัดแย้งหรือเห็นด้วยกับผู้เขียนอย่างมีเหตุผล และ**ขั้นสุดท้าย** การอ่านเพื่อนำไปใช้ ประยุกต์ใช้ในเชิงสร้างสรรค์

การฝึกทักษะการอ่าน ครูควรตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านว่ามีเนื้อหาอะไรบ้าง ? หัวข้อแต่ละบทนั้นหมายความว่าอะไร ? คำถามที่ตั้งไว้ก็จะเป็น ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) และอย่างไร (How)

นักเรียนบางคนอ่านแล้วจับใจความไม่ได้เลย จะทำอย่างไร ? ครูควรสร้างรูปแบบการอ่านให้นักเรียน ๒ – ๓ ครั้ง ก่อน เช่น การอ่านบทความเรื่องสารในชีวิตประจำวัน จากนั้นครูให้นักเรียนใช้เทคนิคการทำสัญลักษณ์ลงในบทความด้วยการวงกลมตัวอย่างสารที่พบในชีวิตประจำวัน ชีตเส้นใต้ข้อความที่แสดงถึงคุณสมบัติของสารแต่ละชนิด (หรือใช้ปากกาที่มีสีแตกต่างกัน) จากนั้นบันทึกลงในตารางแยกประเภทและชนิดของสาร หรือนำมาเขียนลงบนผังความคิด จะช่วยให้นักเรียนจำได้ และอ่านได้เข้าใจยิ่งขึ้น

ทักษะการคิดขั้นสูง เป็นการคิดที่มีขั้นตอนและต้องอาศัยทักษะการสื่อความหมายและทักษะการคิดที่เป็นแกนหลายๆ ทักษะในแต่ละชั้น ประกอบด้วย

๑. ทักษะการคิดซับซ้อน

- ๑.๑ ทักษะการให้ความกระจ่าง เป็นการให้รายละเอียดหรือคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่สงสัยหรือคลุมเครือเพื่อให้เกิดความชัดเจน โดยการระบุสิ่งที่สงสัยหรือคลุมเครือ ใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจน เช่น เปรียบเทียบ ยกตัวอย่าง ขยายความ ตีความ อธิบาย สรุป อ้างอิง ให้เหตุผล อธิบายสิ่งที่คลุมเครือให้กระจ่างชัดเจน
- ๑.๒ ทักษะการสรุปลงความเห็น เป็นการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูล/เรื่องที่ศึกษา โดยการเชื่อมโยง และอ้างอิงจากความรู้หรือประสบการณ์เดิม หรือจากข้อมูลอื่นๆ รวมทั้งเหตุผล โดยการศึกษาข้อมูลทั้งหมด จัดกระทำกับข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสมและสรุปสาระสำคัญของข้อมูลเรื่องที่ศึกษา ให้ความเห็นที่เกินไปจากข้อมูลที่มีอยู่โดยอาศัยการเชื่อมโยง การใช้เหตุผลการอ้างอิงจากความรู้หรือประสบการณ์เดิมหรือจากข้อมูลอื่นๆ อธิบายความคิดเห็นโดยให้เหตุผลประกอบ
- ๑.๓ ทักษะการให้คำจำกัดความ เป็นการระบุลักษณะเฉพาะ ที่สำคัญ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องการนิยาม โดยการศึกษาองค์ประกอบ/ลักษณะ/สมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ครอบคลุม คัดสมบัติเฉพาะ หรือสมบัตir่วมของสิ่งนั้น นำสมบัตir่วมเหล่านั้นมาเรียบเรียงเป็นข้อความให้กะทัดรัด ชัดเจน สละสลวย
- ๑.๔ ทักษะการวิเคราะห์ เป็นการจำแนกแยกแยะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง/เรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อค้นหาองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในเรื่องนั้น โดยการศึกษาข้อมูล ตั้งวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนด

เกณฑ์ในการจำแนกแยกแยะข้อมูล แยกแยะข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อให้เห็นองค์ประกอบของสิ่งที่วิเคราะห์ หาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ และความสัมพันธ์ของข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบ นำเสนอผลการวิเคราะห์ และนำผลการวิเคราะห์มาสรุปตอบคำถามตามวัตถุประสงค์

- ๑.๕ ทักษะการสังเคราะห์ เป็นการนำความรู้ที่ผ่านการวิเคราะห์มาผสมผสานสร้างสิ่งใหม่ที่มีลักษณะต่างจากเดิมกำหนดวัตถุประสงค์ของสิ่งใหม่ที่ต้องการสร้าง ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เลือกข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นำข้อมูลมาทำกรอบแนวคิดสำหรับสร้างสิ่งใหม่ สร้างสิ่งใหม่ตามวัตถุประสงค์โดยอาศัยแนวคิดที่กำหนดรวมกับข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๑.๖ ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นการนำความรู้ที่มีไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม เริ่มจากการสำรวจลักษณะของสถานการณ์ใหม่ ทบทวนข้อมูลหรือความรู้ที่มี คัดเลือกข้อมูลความรู้ที่มีความสอดคล้องกับลักษณะของสถานการณ์ใหม่ ตรวจสอบความเป็นเหตุเป็นผลหรือความเหมาะสมระหว่างข้อมูลกับสถานการณ์ ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่
- ๑.๗ ทักษะการจัดระเบียบ เป็นการนำข้อมูลหรือสิ่งต่างๆ มาจัดให้เป็นระเบียบในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเพื่อให้สะดวกแก่การดำเนินการ โดยการพิจารณาข้อมูลหรือสิ่งที่ต้องการจัดระเบียบทั้งหมดกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดระเบียบข้อมูล/สิ่งต่าง ๆ นำข้อมูลมาจัดระเบียบโดยจัดเป็นประเภท หมวดหมู่ หรือเรียงตามลำดับขั้นตอนตามความเหมาะสม
- ๑.๘ ทักษะการสร้างความรู้ เป็นการสร้างความรู้ของตนเองจากการทำความเข้าใจเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับข้อมูลเดิม โดยการให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน อภิปรายร่วมกัน สาธิตให้เห็นทดลองใช้ ประเมินคุณค่า และนำความรู้ไปใช้